

367924

ปลูกพืชเสริมรายได้.. ทางเลือกของชาวสวนยาง

กองบรรณาธิการ

ในสถานการณ์ที่ยางพารามีราคาตกต่ำ ได้สร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากมาตรการการช่วยเหลือในระยะเร่งด่วนของรัฐบาลแล้ว การช่วยตนเองของชาวสวนยาง โดยการปลูกพืชเสริมรายได้ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่กำลังเผชิญอยู่ลงได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายนโยบายให้ทุกหน่วยงานหาทางช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน และ ตามภารกิจเร่งด่วนที่มอบหมายผ่าน single command หรือคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ ในส่วนของกรมวิชาการเกษตร นายสมชาย ชาญณรงค์กุล อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้มอบหมายให้หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรในพื้นที่ปลูกยางให้คำแนะนำเกษตรกรชาวสวนยางปลูกพืชร่วมยาง และพืชแซมยาง เพื่อเสริมรายได้ ขณะเดียวกันถ้าเกษตรกรหลายรายมีความสนใจอยากให้หน่วยงานถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้ ก็จะเปิดอบรมในหลักสูตรที่เกษตรกรต้องการ

สำหรับคำแนะนำในการปลูกพืชแซมยาง พืชร่วมยาง และกิจกรรมเสริมรายได้ ของชาวสวนยาง เกษตรกรจะต้องพิจารณาความเหมาะสมของชนิดพืช โดยเฉพาะต้องคำนึงถึงการเจริญเติบโตของพืชที่จะปลูกเสริมในสภาพร่มเงา ตลอดจนวิธีการปลูกพืชร่วมกับยางโดยไม่ให้มีผลกระทบที่จะสร้างความเสียหายกับการเจริญเติบโตของยาง ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยพบว่ามีพืชที่เหมาะสมหลายชนิด โดยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ พืชแซมยาง และพืชร่วมยาง

พืชแซมยางพารา

พืชแซมยางพารา หมายถึง พืชที่ปลูกในแถวยางพาราในขณะที่ต้นยางพาราอายุ 3 - 4 ปี พื้นที่ระหว่างแถวยางพาราจะต้องมีปริมาณแสงแดดมากกว่า 50% ของปริมาณแสงแดดทั้งหมด พืชแซมยางพาราที่ปลูกควรเป็นพืชที่ตลาดต้องการสูง ราคาดี อายุสั้น ดูแลรักษาง่าย แบ่งตามอายุ คือ

อายุน้อยกว่า 1 ปี เช่น ถั่วลิสง ถั่วพร้า มันขี้หนู กระชาย ขิง ข่า อ้อยคั้นน้ำ เผือก มันเทศ หญ้าเลี้ยงสัตว์

อายุมากกว่า 1 ปี เช่น สับปะรด กล้วยหอมทอง มะละกอ

การปลูกพืชแซม ควรปลูกในสวนยางพาราที่มีระยะระหว่างแถว 7 - 8 เมตร และเป็นสวนยางที่ปลูกแนวทิศตะวันออก – ทิศตะวันตก เพื่อให้พืชแซมได้รับแสงแดดเต็มที่ ถ้าแถวยางพาราแคบกว่านี้จะปลูกพืชแซมได้ไม่เกิน 2 ปี พืชแซมต้องปลูกห่างจากแถวยางพาราไม่น้อยกว่า 1 เมตร บวกด้วยครึ่งหนึ่งของระยะห่างระหว่างแถวของพืชแซมนั้น ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงร่มเงาและการแย่งปุ๋ยจากยางพารา

พืชแซมยางในระยะก่อนยางให้ผลผลิต คือ ในช่วง 3 ปีแรก สามารถปลูกพืชแซมยางได้หลายชนิด ได้แก่

- พืชล้มลุกและเป็นพืชอายุสั้น เช่น สับปะรด ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วพร้า ถั่วเหลือง แตงโม และ พืชผักต่างๆ เป็นต้น โดยพืชเหล่านี้ควรปลูกห่างแถวยางประมาณ 1 เมตร
- กล้วย เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ กล้วยหอม กล้วยเล็บมือนาง และมะละกอ ควรปลูกแถวเดียวบริเวณกึ่งกลางระหว่างแถวยาง
- หญ้าอาหารสัตว์ เช่น หญ้ารูซี่ หญ้ากินนีสีม่วง หญ้าขน ควรปลูกห่างแถวยางประมาณ 1.5 - 2 เมตร หญ้าอาหารสัตว์ชนิดอื่นๆ จะไม่แนะนำให้ปลูกแซมยางเพราะมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง
- มันสำปะหลัง ควรปลูกในปีที่ 2 หรือปีที่ 3 โดยปลูกห่างแถวยางด้านละ 2 เมตร และ ไถตัดรากมันสำปะหลังปีละครั้ง ห่างจากแถวมันสำปะหลัง 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันระบบรากมันสำปะหลังเข้ามาอยู่ในแถวของต้นยาง
- อ้อยคั้นน้ำ ควรปลูกระหว่างแถวยาง ให้ห่างแถวยาง 2.2 เมตร ปลูกครั้งเดียวไว้ตอ 2 ครั้ง เก็บเกี่ยว 3 ครั้ง ในเวลา 3 ปี ไม่แนะนำให้ปลูกอ้อยอุตสาหกรรมแซมยางในเขตแห้งแล้งและในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งอาจจะทำให้มีปัญหาด้านไฟไหม้ตามมา

สับปะรดแซมยาง

มันขี้หนู

ถั่วหรั่ง

กล้วยหอมแซมยาง

มะละกอแซมยาง

พืชแซมยางบางชนิดที่น่าสนใจ

● **สับปะรดบริโภคผลสด** เป็นพืชอายุข้ามปี ให้ผลผลิตเมื่ออายุประมาณ 13 - 16 เดือน ทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้ง มีศัตรูพืชน้อย แต่พันธุ์ปัตตาเวียจะอ่อนแอต่อโรคเหี่ยว เป็นพืชไม่ชอบสภาพน้ำขัง สามารถให้ผลผลิต 2 - 3 รุ่น สับปะรดเพื่อบริโภคผลสดมีตลาดค่อนข้างดี ผลผลิตสามารถแปรรูปได้

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตรวม 6.6 - 11.8 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 16,200 บาทต่อไร่รายได้ 65,500 - 77,300 บาทต่อไร่

● **ถั่วลิสง** เป็นพืชไร่อายุสั้นประมาณ 3 เดือน ขึ้นได้ดีในสภาพดินร่วน ต้องการน้ำฝนในช่วงออกดอกและแทงเข็ม ผลผลิตใช้บริโภคฝักสด และแปรรูป และสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ได้เนื่องจากปัจจุบันเมล็ดพันธุ์ดีมีไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตฝักสดประมาณ 400 – 500 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อทำเป็นฝักแห้งจะได้ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ 300 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 5,200 บาทต่อไร่ รายได้ 10,000 – 12,500 บาทต่อไร่

● **ถั่วหรั่ง** เป็นพืชไร่อายุ 4 - 6 เดือน ดูแลรักษาง่าย ขึ้นได้ดีในสภาพดินร่วนและร่วนปนทราย ผลผลิตนิยมต้มรับประทาน ปัจจุบันผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค และสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ได้ เนื่องจากปัจจุบันเมล็ดพันธุ์ดีมีไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตฝักสดเฉลี่ย 400 – 600 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตฝักแห้งเฉลี่ย 160 - 200 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 3,000 บาทต่อไร่ รายได้ 8,000 - 12,000 บาทต่อไร่

● **มันขี้หนู** เป็นพืชไร่อายุประมาณ 5 เดือน มีลักษณะหัวมันขนาดนิ้วมือ ยาว 2 – 3 เซนติเมตร เรียวหัวท้าย เปลือกบางผิวเปลือกสีหม่นหรือดำ ขึ้นได้ดีในสภาพดินร่วน มีศัตรูพืชน้อย ผลผลิตนิยมใช้ทำแกง และเป็นมันต้ม ปัจจุบันยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด และสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นหัวพันธุ์ได้เนื่องจากปัจจุบันหัวพันธุ์ดีมีไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต 800 – 1,300 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 15,000 บาทต่อไร่ รายได้ 24,000 - 39,000 บาทต่อไร่

● **กล้วยหอมทอง** เป็นพืชที่ตลาดต่างประเทศมีความต้องการมาก โดยเฉพาะกล้วยหอมที่มีคุณภาพดี ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง เป็นพืชที่มีศัตรูพืชน้อย ดูแลรักษาง่าย ให้ผลผลิตต่อเนื่องจาก เหมาะกับดินหลายชนิด หากต้องการผลิตเพื่อการส่งออกต้องประสานงานกับตัวแทนผู้ส่งออกก่อนทำการผลิตตามเงื่อนไขที่กำหนด

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต 2,000 – 3,600 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุน 10,000 - 15,000 บาทต่อไร่ รายได้ 20,000 - 36,000 บาทต่อไร่

● **มะละกอ** เป็นพืชที่จำหน่ายได้ทั้งผลดิบและผลสุก เก็บผลผลิตขายได้หลายรุ่น มีตลาดค่อนข้างดี เป็นพืชที่ผู้บริโภคนิยมบริโภคเนื่องจากมีความปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง เหมาะกับการปลูกในสภาพสวนยางที่ไม่มีน้ำขัง พันธุ์ที่น่าสนใจ ได้แก่ พันธุ์แขกดำศรีสะเกษ พันธุ์แขกดำท่าพระ พันธุ์ฮาวาย พันธุ์ฮอลแลนด์ เป็นต้น

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตประมาณ 6 - 8 ตันต่อไร่ ขึ้นกับสายพันธุ์ ต้นทุน 15,000 -20,000 บาทต่อไร่ รายได้ 60,000 - 80,000 บาทต่อไร่ต่อปี

● **กระชาย** เป็นพืชสมุนไพรที่มีอายุเก็บเกี่ยว 7 – 12 เดือน ขึ้นได้ดีในที่ดินร่วนหรือร่วนทราย เหมาะกับสภาพสวนยางที่มีร่มเล็กน้อย หากสามารถให้น้ำได้จะทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ข้อดีของกระชายคือสามารถยืดอายุการเก็บเกี่ยวได้ พันธุ์กระชายมีอยู่ 3 ชนิด คือ กระชายดำ กระชายเหลือง (กระชายแกง) และกระชายแดง

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต ประมาณ 3 - 4 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 30,000 บาทต่อไร่ รายได้ประมาณ 45,000 - 60,000 บาท

● **ข่า** เป็นพืชที่ปลูกและดูแลรักษาง่าย สามารถยืดอายุเก็บเกี่ยวได้ มีอายุประมาณ 6 - 12 เดือน พันธุ์ เป็นพันธุ์พื้นเมืองของแต่ละท้องถิ่น เช่น พันธุ์ข่าเหลือง พันธุ์ข่าหยวก ขยายพันธุ์โดยใช้เหง้าหรือแยกกอปลูก

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตประมาณ 2 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 20,000 บาทต่อไร่ รายได้ 50,000 บาทต่อไร่

● **อ้อยคั้นน้ำ** เป็นพืชอายุข้ามปี ปลูกครั้งเดียวตัดได้หลายรุ่น ดูแลรักษาง่าย ทนแล้ง ศัตรูพืชมีน้อย สามารถขายเป็นลำได้ ขายเป็นท่อนพันธุ์ และหีบเป็นน้ำอ้อยได้ราคาดี โดยเฉพาะในช่วงฤดูร้อนและช่วงถือศีลอดของชาวไทยมุสลิม พันธุ์ที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์สุพรรณบุรี 50 ลำมีขนาดใหญ่สีเขียวอมเหลือง แตกกอ 5 - 6 ลำต่อกอ ไว้ตอได้ 3 - 4 ครั้ง ทนทานต่อโรคลำต้นเน่าแดง อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 8 เดือน ผลผลิตน้ำอ้อย 4,600 – 5,200 ลิตรต่อไร่ เหมาะสำหรับปลูกทั้งในสภาพที่ดอนและที่ลุ่ม พันธุ์สิงคโปร์ ลำมีสีเหลืองเข้ม แตกกอ 3 – 4 ลำต่อกอ ไว้ตอได้น้อยกว่าพันธุ์สุพรรณบุรี 50 อ่อนแอต่อโรคลำต้นเน่าแดง อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 8 เดือน ผลผลิตน้ำอ้อย 2,100 – 2,800 ลิตรต่อไร่

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตประมาณ 10 – 12 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 6,000 บาทต่อไร่ รายได้ประมาณ 30,000 – 48,000 บาทต่อไร่ต่อรุ่น

ข่า

เผือก

● **หญ้าเลี้ยงสัตว์** หญ้าเป็นพืชที่ดูแลง่าย ขึ้นได้ดีในพื้นที่ทุกประเภท เหมาะกับชาวสวนที่มีแรงงานน้อย ปัจจุบันตลาดหญ้ามีการขยายตัวดีในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคเนื้อ โคนม โคชน และเขตใกล้สวนสัตว์ หญ้าอาหารสัตว์ในสวนยาง จะปลูกในช่วงอายุยาง 1 - 4 ปี โดยเริ่มปลูกภายหลังจากต้นยางมีอายุตั้งแต่ 3 - 4 เดือนขึ้นไป (หรือต้นยางตั้งต้นได้) แต่ไม่เกิน 4 - 5 ปี หญ้าที่แนะนำคือหญ้ากินนีสีม่วง เป็นหญ้าที่มีโภชนาการด้านอาหารสัตว์สูง โตเร็ว มีความน่ากิน สามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในสภาพร่มเงา และเป็นที่ต้องการของตลาด

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตน้ำหนักสดประมาณ 2 - 4 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 2,000 บาทต่อไร่ รายได้ 5,000 – 10,000 บาทต่อไร่

● **เผือก** เผือกเป็นพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยว อายุ 5 – 6 เดือน เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนหรือร่วนทราย ทนต่อสภาพดินชื้น ผลผลิตสามารถเก็บรักษาไว้ได้นาน แต่จะมีศัตรูพืชระบาดพอสมควร พันธุ์เผือกจะจำแนกตามกลิ่นของหัวมีสองประเภท คือ เผือกหอมและไม่หอม การจำแนกตามสีของเนื้อเผือก คือเผือกเนื้อสีขาวหรือสีครีม และ เผือกเนื้อสีขาวปนม่วง พันธุ์ที่นิยมปลูก เช่น พันธุ์พิจิตร พันธุ์เชียงใหม่ พันธุ์ศรีปาลาวี เป็นต้น

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตเฉลี่ย 4 - 6 ตันต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 35,000 บาท รายได้ประมาณ 60,000 - 70,000 บาทต่อไร่

● **มันเทศ** เป็นพืชขึ้นได้ดีในสภาพใช้น้ำฝน ดินเป็นดินร่วน หรือร่วนทราย อายุเก็บเกี่ยวประมาณ 90 วัน ศัตรูพืชมีน้อย ใช้แรงงานน้อย นอกจากให้ผลผลิตหัวแล้ว ใบและเถาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ พันธุ์มันเทศแบ่งตามสีของหัวมีทั้งชนิดเนื้อสีขาว สีส้ม และเนื้อสีม่วง มันเทศที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์พิจิตร (มีอยู่หลายพันธุ์) และพันธุ์พื้นเมือง

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตประมาณ 1,500 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต 5,000 บาทต่อไร่ รายได้ 15,000 บาทต่อไร่

มันเทศ

ผักเหลียง

หน้าวัว

ดาหลา

พืชร่วมยาง

พืชร่วมยางพารา หมายถึง พืชที่ปลูกเพื่อให้ผลผลิตพร้อม ๆ กับยางพารา ซึ่งจะเป็นพืชที่สามารถขึ้นได้ดีในสภาพร่มเงา มีดังนี้

- พืชร่วมยางพาราที่สามารถเจริญเติบโตได้ภายใต้ร่มเงาของยางพาราที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป เช่น ผักเหลียง ดาหลา หน้าวัว โดยปลูกห่างจากแถวยางพารา 1.5 เมตร
- พืชร่วมยางพาราที่สามารถเจริญเติบโตได้ภายใต้ร่มเงาของยางพาราที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป เช่น สละ ปลูก 1 แถว ระหว่างแถวยางพารา
- พืชร่วมยางพาราที่สามารถเจริญเติบโตได้ภายใต้ร่มเงาของยางพาราที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป เช่น พืชสกุลระกำ หวายตะค้าทอง และกระวาน ปลูกกึ่งกลางของแถวยางพารา สำหรับหวายตะค้าทองอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในสวนยาง แนะนำให้ปลูกเป็นพืชเสริมรายได้ก่อนการโค่นยางพารา
- การปลูกไม้ป่าในสวนยาง มีไม้ป่าบางชนิดที่ทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางพาราได้ โดยปลูกกึ่งกลางระหว่างแถวยางพาราและปลูกทดแทนต้นยางพาราที่ตาย

- ภาคใต้ ได้แก่ กระถินเทพา กระถินณรงค์ สะเดาเทียม ทัง พะยอม มะฮอกกานี เคี่ยม ตะเคียนทอง ยางนา ยมหิน และตำเสา

- ภาคตะวันออก ได้แก่ กระถินเทพา กระถินณรงค์ สะเดาไทย ยมหอม ตะเคียนทอง ยมหิน ยางนำแดงและประดู่ป่า

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กระถินเทพา กระถินณรงค์ สะเดาไทย ยางนา ตะเคียนทอง ยมหิน พะยูง สาธร และประดู่ป่า

พืชร่วมยางบางชนิดที่น่าสนใจ

- **ผักเหลียง** ขึ้นได้ดีในดินเกือบทุกสภาพ ปลูกครั้งเดียวสามารถเก็บยอดอ่อนได้หลายปี ดูแลรักษาง่าย ศัตรูพืชมีน้อย เป็นพืชที่ผู้บริโภคให้ความสนใจเนื่องจากมีคุณค่าทางโภชนาการ และปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การปลูกผักเหลียงในแถวยาง ควรปลูกหลังจากที่ต้นยางอายุ 4 ปี ไปแล้ว โดยปลูกห่างจากต้นยางอย่างน้อย 2.5 เมตร ปลูกได้ 2 แถว ระยะระหว่างต้น 2.5 – 3 เมตร ระยะระหว่างแถว 2–2.5 เมตร เริ่มเก็บเกี่ยวเมื่อต้นผักเหลียงมีอายุ 2 ปีขึ้นไป เก็บเกี่ยว 15 - 30 วันต่อครั้ง เก็บยอดอ่อนถึงยอดเพสลาด ควรเด็ดให้ชิดข้อ ไม่เด็ดกลางข้อหรือตัด เพราะจะทำให้การแตกยอดอ่อนในครั้งต่อไปจะช้า

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต 500 - 1,100 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนประมาณ 9,000 บาทต่อไร่ รายได้ 25,000 - 54,000 บาทต่อไร่ต่อปี

- **หน้าวัว** เป็นพืชที่เหมาะกับการปลูกในสภาพสวนยางอายุประมาณ 10 ปี มีแสงน้อย และมีความชื้นสูง มีอายุการเก็บเกี่ยวได้หลายปี ดอกหน้าวัวเป็นที่ต้องการของตลาดโดยเฉพาะในจังหวัดที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถจำหน่ายทั้งเป็นไม้ตัดดอก และจำหน่วยเป็นต้นพันธุ์ พันธุ์ที่แนะนำการปลูกหน้าวัวในสวนยาง เช่น เปลวเทียนภูเก็ต (สีชมพู) เปลวเทียนลำปาง (สีขาว) หน้าวัวผกามาศ (สีส้ม) และหน้าวัวดวงสมร (สีแดง) ผลผลิตเริ่มออกดอกหลังจากปลูกประมาณ 5-7 เดือน

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิตดอก 16,000 - 22,000 ดอกต่อไร่ต่อปี ต้นทุน 44,400 - 51,700 บาทต่อไร่ รายได้ 68,750 - 80,000 บาทต่อไร่

- **ดาหลา** เป็นพืชที่ขึ้นได้ในสภาพร่มเงา ชอบอากาศชื้น เหมาะที่จะปลูกในระหว่างแถวยางหลังจากปลูกยางไปแล้ว 5 ปี ปลูกได้ในดินหลายชนิด มีความทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ อายุการเก็บเกี่ยวยาวนาน ดอกสามารถจำหน่ายได้ทั้งเป็นไม้ประดับเป็นอาหาร และลำต้นสามารถนำมาสกัดเป็นเส้นใยได้

ไม้ป่าในสวนยาง

สามารถปลูกดาหลา ในระหว่างแถวยางได้ 3 แถว ระยะระหว่างต้นห่างกัน 4 เมตร และให้ห่างจากแถวยาง 2 เมตร ในพื้นที่ปลูกยาง 1 ไร่ จะปลูกดาหลาได้ 150 ต้น ถ้าปลูกด้วยวิธีแยกหน่อหลังจากปลูกได้ประมาณ 1 ปี ดาหลาจะออกดอกและจะออกดอกให้ผลผลิตเต็มที่เมื่ออายุ 4 ปี

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต 40 - 50 ดอกต่อกอ ต้นทุนประมาณ 3,500 บาทต่อไร่ รายได้ประมาณ 60,000 บาทต่อไร่

- **สละ** เป็นไม้ผลที่ขึ้นได้ดีในสภาพร่มเงา ปลูกได้ในดินหลายประเภท แต่ควรระบาย น้ำดีศัตรูพืชน้อย เป็นพืชที่ยังมีเกษตรกรปลูกน้อยเนื่องจากต้องใช้เวลาในการ ช่วยผสมเกสร ให้ผลผลิตได้ตลอดปีทั้งในรูปผลสด สละลอยแก้ว หรือขายต้นพันธุ์ ราคาผลผลิตดี และราคาค่อนข้างคงที่ตลอดปี ปลูกระหว่างแถวยางแบบแถวเดียว ระยะระหว่างต้น 5 - 6 เมตร ปลูก 2 - 3 ต้นต่อกอ

ผลผลิตและผลตอบแทน ให้ผลผลิตประมาณ 1,700 กิโลกรัมต่อปี ต้นทุนประมาณ 28,000 บาทต่อไร่ รายได้ 59,500 บาทต่อไร่ต่อปี

- **ไม้ป่าในสวนยาง** ไม้ป่าเป็นพืชที่หวังผลระยะยาว ซึ่งจะมีช่วงอายุการตัดฟันเป็นระยะ เช่น ระยะ 5 ปี 10 ปี และ 20 ปี การปลูกไม้ป่าในสวนยาง ต้องเลือกไม้ป่าบางชนิดที่สามารถทนต่อสภาพร่มเงาของต้นยางขนาดใหญ่ โดยปลูกผสมผสานกึ่งกลางระหว่างแถวยางและทดแทนการปลูกซ่อมต้นยางที่ตาย ใช้ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 9 เมตร โดยแบ่งกลุ่มไม้ยืนต้นเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม้โตเร็ว เช่น กระถินเทพา กระถินณรงค์ ไม้โตปานกลาง เช่น สะเดาเทียม สะเดาไทย ทัง พะยอม ยมหิน ไม้โตช้า เช่น มะฮอกกานี เคี่ยม ตะเคียนทอง ยางนา ตำเสา ประดู่ป่า พะยูง เป็นต้น

ผลผลิตและผลตอบแทน ราคาขึ้นกับชนิดของไม้ป่าและระยะเวลาการตัดฟัน

กิจกรรมเสริมรายได้

- **การเลี้ยงผึ้งโพรงในสวนยาง** การเลี้ยงผึ้งเป็นกิจกรรมเสริมในสวนยางที่ให้ผลผลิตแล้ว เนื่องจากจะมีแหล่งอาหาร และมีสภาพร่มเงาที่เพียงพอต่อการอยู่อาศัยทำรัง แหล่งเลี้ยงผึ้งต้องปราศจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และควรมีพืชที่ให้ดอกและเป็นแหล่งอาหารของผึ้งชนิดอื่น ๆ อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

สละ

เลี้ยงผึ้ง

การเลี้ยงผึ้งโพรง สามารถหาผึ้งมาเลี้ยงได้จากแหล่งธรรมชาติ โดยจะต้องเตรียมกล่องเลี้ยงผึ้ง คอน เครื่องพ่นควัน กล่องขังนางพญา และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม การนำผึ้งจากธรรมชาติมาเลี้ยง ต้องจับผึ้งนางพญา และ ผึ้งงานอายุน้อย ๆ 3 - 5 ตัว มาพร้อมกับตัดเอารวงผึ้งที่มีน้ำหวาน ใส่ลงไปในกล่องใหม่ด้วยเพื่อเป็นอาหารสำรอง เมื่อนำเอาผึ้งนางพญาที่ใส่ในกล่องขังนางพญา มาผูกติดกับคอนผึ้งกล่องใหม่ 1 คืน ผึ้งตัวอื่น ๆ จะบินเข้าสู่รังใหม่เกือบทั้งหมด รุ่งขึ้นจึงเคลื่อนย้ายกล่องเลี้ยงไปตั้งยังสถานที่ในสวนยาง แล้วรีบเปิดหน้ารัง เพื่อให้ผึ้งงานออกหากินตามปกติ พร้อมปล่อยผึ้งนางพญาให้ดำรงชีวิตต่อไปตามปกติ จำนวนกล่องเลี้ยงผึ้งในสวนยางจะขึ้นกับความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารผึ้ง โดยทั่วไปจะวางกล่องเลี้ยงห่างกันประมาณ 20 เมตร

ผลผลิตและผลตอบแทน ผลผลิต 8 - 10 ลิตรต่อกล่องเลี้ยงต่อปี ราคาลิตรละประมาณ 300 บาท

- **การเพาะ “เห็ดฟาง” จากทะลายปาล์มในสวนยาง** การเพาะเห็ดเป็นกิจกรรมที่ให้รายได้รวดเร็ว สามารถเพาะเห็ดได้ในสวนยางที่ให้ผลผลิตน้ำยางแล้ว โดยควรเป็นสวนที่มีแหล่งน้ำเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะเห็ด ได้แก่ทะลายปาล์มน้ำมัน เชื้อเห็ดฟาง ผ้าพลาสติกความยาว ม้วนละ 70 เมตร ไม้ไผ่ สำหรับขึงผ้าพลาสติก ขั้นตอนในการเพาะเห็ดฟาง นำทะลายปาล์มมากองรวมล้อมกันเป็นวงกลม โดยจะฉีดน้ำ 2 วันต่อหนึ่งครั้ง คลุมด้วยผ้าพลาสติก รอประมาณ 3 - 7 วัน เพื่อให้ทะลายปาล์มชุ่มน้ำ การวางทะลายปาล์ม วางเป็นร่องตามระหว่างแถวยาง ความยาวประมาณ 5 เมตร ฉีดน้ำลงบนทะลายปาล์ม เพื่อชำระล้างสิ่งสกปรก โรยเชื้อเห็ด ลงบนร่องที่เตรียมไว้ โดย 1 ร่อง ใช้เชื้อ 3 ก้อน โรยเชื้อก้อนละ 1 เมตร รอประมาณ 3 วัน ขึ้นโครงไม้ไผ่ เป็นแนวไว้สำหรับขึงผ้าพลาสติก ประมาณ 4 - 5 โครง โค้งเป็นแนวยาว คลุมผ้าพลาสติกตามแนวโคลงไม้ไผ่ ประมาณ 7 – 9 วัน เห็ดก็จะงอก สามารถเก็บไปขายได้

การดูแลรักษา ระบายความร้อน หลังจากเพาะเห็ดแล้ว 4 - 5 วัน ให้เปิดชายผ้าพลาสติกเพื่อระบายความร้อนออกจากกอง

ผึ้งในรังที่เลี้ยง

เห็ดเป็นครั้งคราว เพราะถ้าอากาศร้อนเกินไปเส้นใยเห็ดจะไม่รวมตัวเป็นดอก นอกจากช่วยระบายความร้อนแล้วยังเป็นการเพิ่มอากาศให้กับเห็ดอีกด้วย พยายามให้ความชื้นแก่กองเห็ดอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง พยายามพ่นน้ำให้เป็นฝอยลงบนกองเห็ดพอชุ่มชื้น

ผลผลิตและผลตอบแทน ทะลายปาล์มน้ำมัน 1 คันรถบรรทุก 6 ล้อ เพาะเห็ดได้ประมาณ 380 กิโลกรัม ต้นทุนประมาณ 3,000 บาท รายได้ 19,000 บาท

อนึ่ง ตัวเลขรายได้ เป็นตัวเลขประมาณการ ณ ปัจจุบัน ทั้งนี้การปลูกพืชใด ๆ เป็นพืชเสริมรายได้ เกษตรกรควรศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับพืชนั้น ๆ ให้ดี โดยเฉพาะพื้นที่ที่เหมาะสมกับพืชนั้น ๆ และข้อมูลด้านการตลาด เพื่อที่จะสามารถจำหน่ายผลผลิตได้โดยไม่มีปัญหาตามมา

สนใจการปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางดังที่กล่าวมานี้ สามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา กรมวิชาการเกษตร โทร.0-7444-5905-6 ต่อ 40 หรือ หน่วยงานของกรมวิชาการเกษตรที่ใกล้บ้านท่าน ◆

แหล่งข้อมูล

กรมวิชาการเกษตร. 2534. **พืชเสริมรายได้ในสวนยางขนาดเล็ก**. สถาบันวิจัยยาง.

กรมวิชาการเกษตร. 2541. **พืชเสริมรายได้ในสวนยาง**. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 จังหวัดสงขลา

ไววิทย์ บูรณธรรม สมยศ ชูกำเนิด พนัส แพชนะ อารักษ์ จันทุมา. 2545. **การเสริมรายได้ในสวนยางพารา**. สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร.

พืชแซม พืชร่วม เศรษฐกิจพอเพียงในสวนยาง แหล่งที่มา: http://www.rubberthai.com/news/newsinfo/2550/news_Nov50/news_1901.htm

การเพาะเห็ดฟางจากทะลายปาล์ม แหล่งที่มา: http://mushroomfarn.blogspot.com/2013/06/blog-post_3372.html

การเพาะเห็ดฟาง โดยใช้ทะลายเปล่าปาล์มน้ำมัน แหล่งที่มา: https://www.l3nr.org/posts/165367

ผักเหลียงราชินีแห่งผักพื้นบ้าน แหล่งที่มา: http://www.oknation.net/blog/nnnnnn/2008/02/07/entry-1

ผักเหมียง ผักพื้นบ้านและไม้ผลพื้นเมืองภาคใต้ แหล่งที่มา http://natres.psu.ac.th/ProjectSite/webpage/8puk_meang-detail.htm

การปลูกผักเหลียงในสวนยาง แหล่งที่มา http://bailang.igetweb.com/index.php?lite=article&qid =41917667

ปลูกผักเหลียง สร้างรายได้ แหล่งที่มา: http://www.thairath.co.th/content/551087

การปลูกผักเหมียงในสวนยางพารา แหล่งที่มา: http://www.aopdh02.doae.go.th/test_pakmeag.pdf

การปลูกกล้วยหอมทองคุณภาพ แหล่งที่มา: http://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=4989&s =tblplant

การปลูกหญ้าอาหารสัตว์ในสวนยางเสริมรายได้ก่อนเปิดกรีด แหล่งที่มา: http://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=6129&s=tblplant

เผือกหอมเงินแสน...ในดินเหนียวปนลูกรัง แหล่งที่มา: http://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=5610&s= tblplant

การปลูกเผือก แหล่งที่มา: http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/herb_gar/pukperk.pdf

การปลูกเผือก แหล่งที่มา: http://www.oknation.netต่อblogต่อhorti-asiaต่อ2012ต่อ11ต่อ05ต่อentry-8

ปลูกหน้าวัว...เสริมรายได้ ในสวนยาง แหล่งที่มา:http://info.matichon.co.th/techno/techno.php?srctag=05036010652&srcday=&search=no

ดาหลาพืชร่วมยางเสริมรายได้เจ้าของสวนยาง แหล่งที่มา:http://www.rubberthai.com/news/newsinfo/2549/news_Sep49/news_092601.htm

มันขี้หนู แหล่งที่มา: http://krulop.blogspot.com/2009/06/blog-post.html

เอมอร เพชรทอง อัจฉราจิตตลดากร อัจฉราโพธิ์ดี. 2557. **ผลของปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ต่อการเจริญเติบโต ผลผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนของมันขี้หนูพันธุ์ควนเนียง 1**. การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา ธิราช ครั้งที่ 4 แหล่งที่มา: http://www.stou.ac.th/thai/grad_stdy/Masters/

การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย แหล่งที่มา: https://web.ku.ac.th/nk40/nk/data/36/cndlkw21.htm